

Fastlåste foreldrekonflikter

En analyse av familierapeuters skjønnsutøvelse i saker med høy konflikt

Deadlocked parental conflicts

An analysis of family therapist's discretionary practice in high conflict cases

FOTO: HØGSKULEN PÅ VESTLANDET

Inger Kristin Heggdalsvik Høgskolelektor, Institutt for velferd og deltaking, Høgskulen på Vestlandet, campus Bergen. Sosionom og Cand.polit. i sosialt arbeid, ikh@hvl.no

Sammendrag

Vedvarende og fastlåste konflikter mellom foreldre både før, under og etter et brudd kan være svært belastende og medføre alvorlige konsekvenser for foreldres omsorgsevne og barns omsorgssituasjon. Studier viser at hjelpeapparatet opplever høy konflikt mellom foreldre som utfordrende og vanskelig. Denne artikkelen bygger på en vignettstudie med 115 ansatte ved ulike familievernkontorer i Norge. Studien utforsker hvordan familierapeuter vurderer to barns omsorgssituasjon i en familie der konfliktnivået mellom foreldrene er antatt å være så høyt at det kan utgjøre en risiko for barnas omsorgssituasjon. Resultatene viser at hvilke forhold i barnas situasjon familierapeutene vektlegger i sine vurderinger, er sammenfallende, men at begrunnelsene, vurderingene av høy og lav risiko, samt vurderingen av om en har meldeplikt til barnevernet varierer.

Nøkkelord: fastlåste foreldrekonflikter, familievern, barnevern, vurdering av barns omsorgssituasjon

Abstract

Long lasting interparental conflicts, both before, during and after a break-up can be extremely exhausting, causing decreased parent capacity and children risking maltreatment. Studies show that supporting services experience high conflicts among parents as challenging and difficult. This article presents data from a vignette survey, including 115 employees from different family counselling services in Norway. The study explores how employees assess the situation of two children in a family where interparental conflict is presumed to be at such a level that it can be a risk factor for child maladjustment. The results show that the conditions in the children's situation, which the family therapists emphasize in their assessments, coincide, but that the reasons for the assessments – assessments of high and low risk, and the assessment of whether one has a duty to report to the child welfare service – vary.

Keywords: deadlocked parental conflicts, family counselling, child welfare, assessment of children's care situation

Innledning

Studier viser at det er en økt risiko for barns helse og utvikling ved omfattende og langvarige foreldrekonflikter. Dette gjelder uavhengig av om foreldre bor sammen, om de aldri har bodd sammen og om det er ved samlivsbrudd (Amato & Keith, 1991; Rød, 2010). Det er ekstra uheldig dersom konflikter varer over tid og at den blir det viktigste kjennetegnet ved foreldrenes relasjon (Moxnes, 2003). Konsekvensene av konflikter kan for barn være sammensatte, og vil avhenge av uttrykk, intensitet og innhold i konflikten (Nilsen, Skipstein, & Gustavson, 2012). Avgjørende for barna er hvordan foreldrene greier å håndtere konflikten (Grych, 2005). Konfliktfylte familier er den største utfordringen i foreldremekling (Ådnanes, Haugen, Jensberg, Lossius Husum & Rantalaiho, 2011) og barnevernsarbeidere opplever denne type saker som vanskelige og utfordrende (Jevne & Ulvik, 2012; Rød, Iversen & Underlid, 2012; Saini et al., 2012). Studier viser at noen barneverntjenester mottar en eller flere bekymringsmeldinger pr. uke på bakgrunn av foreldrekonflikter (Rød et al., 2012) og at samarbeidet mellom familievern og barnevern i foreldrekonfliktsaker varierer (Collin-Hansen, 2013).

I møte med profesjonelle i hjelpeapparatet er barn prisgitt de vurderinger som gjøres av deres omsorgssituasjon. Et viktig spørsmål for praksis er hvordan hjelpeapparatet vurderer konsekvensen av konflikten for barna og hvor grensen går mellom ivaretagelse av en familie kontra beskyttelse av barn mot omsorgssvikt.

Familieverntjenesten utgjør grunnstammen i hjelpetilbudet til familier med samlivsproblemer, konflikter i parforhold og familie, og er regulert i Lov om familievernkontorer. Dersom foreldre selv ikke greier å løse sine konflikter, skal familieverntjenestene bidra til å dempe konflikter, fremme foreldresamarbeid og rette oppmerksomheten mot barns behov. Familievernkontor kan gi råd i tilbakevendende konfliktspørsmål som ikke har en klar løsning i loven, og sterke og vedvarende konflikter som går utover omsorgen for barn kan utløse familievernkontorets meldeplikt til barneverntjenesten (Barne-, likestillings- & inkluderingsdepartementet, 2013).

I denne studien skal jeg undersøke hvordan ansatte ved familievernkontor vurderer omsorgssituasjonen for barn der foreldrene er i en vedvarende og fastlåst konflikt. Studien har følgende forskningsspørsmål: 1) Hvordan vurderer familierapeuter ved familievernkontor en potensielt risikofylt omsorgssituasjon for to barn ut fra en situasjonsbeskrivelse i en vignett, og 2) er det samsvar mellom vurdering av høy og lav risiko og tilbøyelighet til å melde en bekymring til barnevernet?

Studien bygger på familierapeuters vurdering av en vignett som illustrerer en foreldrekonflikt. Vignetten er konstruert med en forventning om at dette er en situasjon der familierapeutene blir utfordret i sine faglige vurderinger. En hypotese er at det vil foreligge ulike vurderinger av risiko og ulikhet i vektlegging ved begrunnelser og beslutninger. Mandatet til familievernkontorene tar utgangspunkt i familien som enhet. Av den grunn kan det også forventes å være ulikhet hvorvidt svarene er foreldresentrert eller barnesentrert.

Bakgrunn og kunnskapsbehov

I de senere år har antallet foreldretvister for retten i Norge vært stabilt (Viblemo, Tobro, Knutsen & Olsen, 2016), men mange foreldre blir stående i uløselige konflikter om ordninger for barn i fortsettelsen (Gulbrandsen, 2013). Dette har skjedd også i tiden etter at obligatorisk mekling ble innført Oxford Research (2016). Gulbrandsen og Tjersland (2017) påpeker som et tankekors at det er en stor andel foreldre med store konflikter som forlater meklingen uten å ha fått hjelp. En kan på bakgrunn av dette anta at det også er et økende antall barn som opplever at de utsettes for foreldres vedvarende og fastlåste konflikter i en slik grad at det utgjør en belastning for deres utvikling og trivsel. Et samlivsbrudd kan være en stor belastning for foreldre ved at de blir så overveldet av sin egne smerte og nederlagsfølelse at de ikke lenger er i stand til «å se» barna. Foreldre involverer barn i konflikten de har seg imellom, og barna opplever å bli fanget i konflikten (Collin-Hansen, 2013; Moxnes, 2003). I neste omgang kan dette føre til at barns behov blir neglisjert og at de i ytterste konsekvens utsettes for omsorgssvikt (Tveit & Størksen, 2012; Moxnes, 2003). Begrepet omsorgssituasjon forstås i denne artikkelen som de forhold en familie lever under, og som kan tenkes å ha betydning for barns mulighet til å få dekket viktige behov og muligheter for adekvat utvikling. Et barns omsorgssituasjon omfattes både av forhold ved barnet, ved foreldrene, samspillet mellom dem samt familiens sosiale og materielle situasjon (Bunkholdt & Kvaran, 2015).

Familievernet i Norge arbeidet i 2017 med totalt 38 504 saker (SSB, 2018). Ut fra statistikken er det vanskelig å anslå antall høykonfliktsaker, men tidligere studier viser at antallet synes å være stabilt mellom 10 og 15 % av det totale antallet saker (Ekeland & Myklebust 1996; Moxnes, 2003; Ådnanes, Haugen, Jensberg, Lossius Husum & Rantalaiho, 2011). I 2017 sendte familievernkontorene 641 meldinger til barnevernet. Av disse var 336 meldinger oppgitt i kategorien «høy grad av konflikt hjemme» (SSB, 2018).

Barneverntjenester sin hovedoppgave, regulert i Lov om barneverntjenester (1992), er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp til rett tid. Barne-, familie og likestillingsdepartementet har pålagt barnevernet økende ansvar for familiekonflikter, og det er lagt føringer for et tettere samarbeid mellom barnevern og familievern samt satt fokus på å identifisere og utrede problemstillinger i skjæringspunktet mellom barneloven og barnevernloven (BLD, 2013). Dette reiser blant annet spørsmål om ansvarsområdet for barnevernet versus familievernet og hvor langt det offentlige ansvaret for barn strekker seg.

Kunnskapsgrunnlaget om familiekonfliktsaker og skjæringsfeltet mellom barnevern og familievern er sparsomt. Det foreligger lite forskning på temaet, og det trengs nærmere undersøkelser for å kunne si om dette er funn som kan generaliseres.

Høykonflikter

Helland og Borren (2015) peker på at både forskning og praksis mangler en god definisjon av høykonfliktbegrepet, men at det brukes som en samlebetegnelse på konflikter som er så intense og langvarige at de får negative konsekvenser for parforhold, partnere og andre familiemedlemmer som egne barn. Høykonfliktpar kjennetegnes av utpreget mistillit til hverandre, repeterende argumentasjon, liten vilje til å forhandle og kompromisse (Ekeland, 2014). Gulbrandsen (2013) fant at samtaler i høykonfliktsaker preges av skiftende temaer, høyt emosjonelt trykk, og dersom barn ble omtalt, så ble de omtalt som et argument for eller mot noe, og beskrivelser ga sjelden innblikk i barnas reaksjoner. Et sentralt spørsmål ved høykonflikter er nettopp hvor mye konflikten må eskalere før den blir vurdert som høy (Nordhelle, 2016). En konkret helhetsvurdering av hyppighet, varighet, intensitet samt grad av fastlåsthet fra den enkelte og i samspill med hverandre blir viktig. Dette viser at en helhetlig vurdering av en rekke ulike kriterier er nødvendig for å kunne gjøre vurderinger av en konflikts konsekvenser for barns omsorgssituasjon. Bedømming av risiko og predikering av mulig utfall for barn på bakgrunn av høykonflikt mellom foreldre er en del av klinisk skjønnsvurdering. Risiko kan forstås som en forhøyet sannsynlighet for uønsket utvikling hos et barn på bakgrunn av situasjoner barn blir eksponert for.

Skjønn

Begrepet skjønn er ikke entydig. Ifølge Dworkin (1977) innebærer skjønn at en har en relativ frihet til å gjøre vurderinger i henhold til standarder som er fastsatt av

en myndighet. Utøvelse av skjønn utgjør kjernen i profesjonelt arbeid (Freidson, 2001) og det som karakteriserer profesjonelle i utøvelsen av deres arbeid, er anvendelse av skjønn i samhandling med klienter (Lipsky, 2010). Å utøve skjønn er basert på en forventning om at de som innehar denne myndigheten, har vilje og evne til å utføre sine oppgaver på en faglig forsvarlig og best mulig måte, og at profesjonelle på bakgrunn av sitt mandat kan begrunne sine vurderinger og avgjørelser med henvisning til relevant kunnskap i samsvar med lover og aksepterte gjeldende prinsipper (Molander, 2013). Lipsky (2010) omtaler profesjonelle i velferdstjenestene som arbeider ansikt til ansikt med mennesker, og som har skjønnsvurderinger som en sentral del av sitt arbeid som «bakkebyråkrater». Profesjonelle kan komme i situasjoner der lovverk, gjeldende prinsipper og retningslinjer blir vage, kommer i konflikt med hverandre eller at gjeldende prinsipper kommer til kort (Zacka, 2017). Skjønnsutøvelse må håndtere spenningen mellom likebehandling og individuell tilpasning, mellom å følge formelle regler og å finne skreddersydde løsninger (Molander, Grimen & Eriksen, 2012; Molander, 2013).

Distinksjonen mellom strukturelt og epistemisk skjønn er avgjørende for skjønnsutøvelsen som familierapeutene skal utøve. Hovedmålet med strukturelt skjønn er å innskrenke rommet for skjønn. Familierapeuter skal følge Lov om familievern i tillegg til yrkesetiske prinsipper og retningslinjer som ramme for sitt arbeid med familier. Hovedmålet for epistemisk skjønn er å synliggjøre resoneringsprosesser. Den enkeltes paradigmer er av betydning for hva profesjonelle «ser» i møte med den enkelte sak. Redegjørelse for skjønn blir sentralt når formelle regler og retningslinjer kommer til kort i møte med det enkelte barn og familie.

Analysen av familierapeutenes skjønnsvurderinger i denne studien bygger på Dalglieshs (2003) modell «A general model for assessing the situation and deciding what to do about it» (GADM) som teoretisk rammeverk. Dette er en generell vurderings- og beslutningsmodell. Den psykologiske prosessen med beslutningstaking har ifølge Bauman, Fluke, Dalgliesh og Kern (2014) tre sentrale trekk:

1) For det første er det nyttig å skille mellom en vurdering og en beslutning. En vurdering innebærer å kartlegge en situasjon på bakgrunn av gitt saksinformasjon. Kartleggingen bygger på risikofaktorer, bevisstyrken eller det generelle nivået av bekymring for et barn. Hver av disse kan variere fra høy til lav. En beslutning omhandler hvorvidt en skal sette i verk et handlingsforløp på bakgrunn av oppgitt informasjon og påfølgende vurdering. 2) Et annet viktig trekk i prosessen ved beslutningstaking er terskelen for å ta steget videre til handling. Ved hvilket punkt i vurderingen av tilgjengelig informasjon blir situasjonsbeskrivelsen vurdert til å være intens nok til å gå videre til handling?

Beslutningsterskelen er påvirket av erfaringene og historien til beslutningstakeren. I dette ligger både bevisste og underbevisste tolkninger basert på erfaringer, samt eksterne faktorer og organisatoriske forhold. 3) En tredje funksjon i beslutningsprosessen er skifte i terskelnivå. En individuell faktor som kan innvirke på et skifte av terskelnivå, er erfaring. Andre forhold som kan påvirke, er policy som lager føringer for hvilke saker som skal prioriteres og ikke, samt at barns omsorgssituasjoner og kontekst kan være i stadig endring.

Analysen i denne artikkelen vil fokusere på det første sentrale trekket i modellen, og i metodedelen skal jeg operasjonalisere begrepene ytterligere.

Metode

Rekruttering og utvalg

Funnene som blir presentert i denne artikkelen, er del av en større studie om fastlåste foreldrekonflikter, der målsettingen var å nå alle ansatte ved de daværende 51 familievernkontorene i Norge. Rekruttering av informanter startet med informasjon om prosjektet til e-postmottaket ved hver tjeneste, og de ble spurt om de kunne oppgi e-postadressen til fagansatte ved sin tjeneste. Det ble understreket at dette ikke var en henvendelse om å delta i selve undersøkelsen og at ansatte kunne velge det når selve undersøkelsen ble sendt ut. E-posten ble fulgt opp med en telefonsamtale til hver tjeneste. Undersøkelsen ble i januar 2015 sendt ut elektronisk til de 32 av 51 kontor som responderte på henvendelsen, totalt 219 ansatte. Undersøkelsen ble vurdert til å ta ca. 20–25 minutter å svare på. Undersøkelsen ble lukket i april 2015. 115 ansatte svarte (svarprosent, 52,5 %). Det er stor variasjon i antall ansatte ved de ulike kontorene, og det er geografisk spredning når det gjelder hvor i landet informantene arbeider.

Informanter

Informantene i studien oppga å ha arbeidet i familievernet fra 3 mnd. til 40 år, gjennomsnittlig 11,5 år. Av de 115 informantene var 70 % kvinner og 30 % menn, med en gjennomsnittsalder på 53,5 år. Utdanningsbakgrunnen var henholdsvis sosionom, psykolog, barnevernspedagog, sykepleier, førskolelærer og vernepleier. Felles for alle var at de hadde videreutdanning, master- eller spesialistutdanning i tillegg til grunnutdanning. Erfaringsbakgrunnen i tillegg til de 11,5 årene de hadde jobbet i familievernet var variert, men en fellesnevner var at de hadde lang og sammensatt erfaring fra barne- og ungdomspsykiatri, barnevern, rusomsorg, psykiatri, sosialtjeneste og kriminalomsorg. Bakgrunnsinformasjonen viser at informantene som gruppe har lang arbeidserfaring i tillegg til etter- og

videreutdanning og at de har arbeidet innenfor ulike deler av hjelpeapparatet før de begynte sitt arbeid ved familievernkontoret.

Forskningstilnærming

Som en del av studien ble det konstruert fire vignetter¹ satt sammen med utgangspunkt i elementer som kan vurderes som risikofaktorer for barns omsorgssituasjon. En vignett er en kortfattet konstruert beskrivelse av en person, et objekt eller en situasjon som representerer en kombinasjon av karakteristika (Atzmüller & Steiner, 2010). Vignetter er en metode for å utforske vurderinger av situasjoner så nært opp til det virkelige liv som mulig (Andershed & Andershed, 2015), og sentralt er nettopp at innholdet er praksisnært og troverdig (Finch, 1987). Studien er deskriptiv i form av at det er en analyse av hvordan profesjonelle gjør vurderinger og beslutninger i sin praktiske hverdag (Taylor, 2006).

Vignetten i denne studien er designet for å undersøke hvordan familierapeutene vurderer en gitt situasjonsbeskrivelse, hvilke forhold de vektlegger, hvordan de vurderer dimensjonen av risiko for barnas omsorgssituasjon og til slutt om de på bakgrunn av vurdering og risikovurdering beslutter handling i form av at deres meldeplikt til barnevernet blir utløst. Studien er designet med spørsmål om bakgrunnsvariabler hos familierapeutene, men de er ikke spurt spesifikt i vignetten om hva som er utslagsgivende for deres beslutning om de har meldeplikt eller ikke.

I vignetten som er analysert for denne artikkelen, ble familierapeutene spurt om hvordan de vurderer risikoen for Andreas 10 år og Emma 12 år, der de ble gitt følgende informasjon:

Du har over tid arbeidet med en familie der foreldrene ble skilt for tre år siden. Lene og André har delt omsorg for to barn: Andreas 10 år og Emma 12 år. I samtaler med deg forteller Andreas og Emma at foreldrene krangler om klær, ferier, besøk hos besteforeldre og annen nær familie. Barna sier de gruer seg til ferier og høytider da foreldrene bare krangler om hvor de skal være denne gangen. Dette til tross for at familievernkontoret har satt opp fast samværsavtale. Barna forteller at de må ha doble sett av klær fordi foreldrene ikke vil ha noe inn i sitt hus som den andre forelder har kjøpt. Dersom de er uheldige og har glemt noe

1. De fire temaene vignettene ble konstruert rundt, var potensielt emosjonell omsorgssvikt, vold, ulik kulturell bakgrunn og vanskjøtsel. For å kvalitetssikre innhold og problemstilling i vignettene, samt at de skulle oppleves som reelle for informantene, ble de i forkant av studien lest og drøftet uavhengig av hverandre av en barnevernsjef og en familierapeut.

hos den ene forelderen så blir den andre sur. For eksempel mobiltelefonen som de må ha for i det hele tatt å ha kontakt med den andre forelderen. Barna forteller at spesielt Lene blir sur og sint dersom de har glemt eller mistet noen av eiendelene sine. Da bruker hun å si at hun har lite penger og at dersom hun må kjøpe nytt så blir det ikke penger til mat, og de må gå på skolen uten frokost og matpakke. Andreas og Emma sier de aldri blir spurt om hva de ønsker eller hvordan de opplever sin egen situasjon.

Familieterapeutene fikk deretter 4 spørsmål: 1) «Hvordan vurderer du risikoen for barnas omsorgssituasjon i denne situasjonen?» Svaralternativene var gitt i henhold til en 5-punkts verdiskala fra «ingen risiko» til «svært høy risiko». De kunne også svare «vet ikke». 2) «Hvilke forhold i saken er det som gjør at du vurderer risikoen for barna på denne måten?» Her var det åpent svar der informantene kunne beskrive med egne ord. 3) «Ville du tenkt at du har meldeplikt til barneverntjenesten i denne saken?» Her var svaralternativene gitt i en 4-punkts verdiskala fra «ikke sannsynlig» til «svært sannsynlig». Også her kunne de svare «vet ikke». Det fjerde og siste spørsmålet var «Har du andre synspunkt?». På grunn av store variasjoner i svarene og grunnlag for en selvstendig koding er ikke disse svarene tatt med i denne analysen. Spørsmålene i vignetten ble utformet for å belyse teorigrunnlagets punkt 1, familieterapeutene sin kartlegging av risikofaktorer og det generelle bekymringsnivået for barna, og hvorvidt situasjonsbeskrivelsen til barna ble vurdert til å være intens nok til å gå videre til handling ved å tenke at en har meldeplikt i saken.

Analyse

Totalt svarte 114 familieterapeuter på vignetten. I analysen av spørsmål 1 er svar-kategorien svært lav og lav risiko slått sammen, og kategorien høy og svært høy risiko er slått sammen.

Av de 114 som svarte, var det 106 familieterapeuter som begrunnet sin vurdering av risiko. Det er variasjon i lengde og detaljnivå i svarene som er gitt. Noen informanter gir én begrunnelse for sin vurdering, mens andre gir flere. Det er 9 informanter som ikke har begrunnet sin vurdering.

For å få et førsteinntrykk og helhetsbilde av hvilke forhold som lå til grunn for vurdering av risiko, ble utsagnene lest flere ganger for å forsøke å identifisere fremtredende tema. Deretter ble temaene kodet for å identifisere vurderinger og begrunnelser. Der informanter ga flere begrunnelser i sitt svar, ble utsagnene delt opp og plassert inn i de ulike kodene. 11 utsagn som i analysen ikke ble identifisert

som tema, ble kodet i kategorien «annet». Eksempler er utsagnene «Samarbeidsklima» (resp 104) og «Praktiske utfordringer er noe som nå løses gjennom samtaler på familievernkontoret» (resp 115) som begrunnelser for vurderingen. For å sikre validitet og reliabilitet ble kodingen og forståelsen av enkelte utsagn diskutert med veiledende forsker og gjennomgått av en vitenskapelig assistent (King, Keohane & Verba, 1994). Etter flere runder med gjennomlesing av begrunnelser for familierapeutenes vurderinger av Andreas og Emma sin omsorgssituasjon, er det fem tema som er identifisert som kategorier.

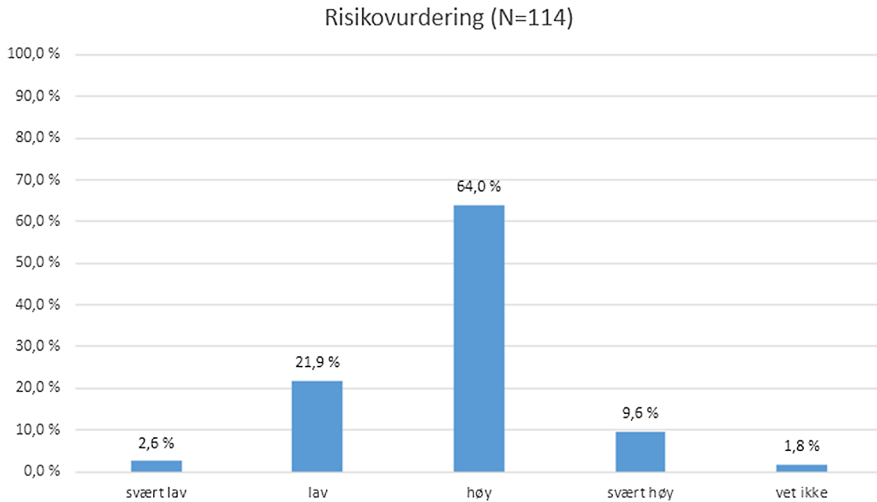
Begrensninger

Ved anvendelse av vignett som metode vil det ofte bli stilt spørsmål til realisme, kompleksitet og hvorvidt informantenes svar reflekterer de vurderingene de ville foretatt i praksis. Vi kan ikke med sikkerhet vite hvordan familierapeutene ville vurdert Emma og Andreas sin omsorgssituasjon i en reell situasjon. Svarene vil likevel gi innsikt i hva familierapeutene fester seg ved, og svarene gir mulighet til å sammenligne mellom respondentene. Forskeren fikk flere henvendelser fra respondenter som ønsket undersøkelsen tilsendt for å bruke problemstillingene som ble reist, til faglige diskusjoner ved tjenesten. Dette kan indikere at surveyen ble oppfattet som å inneholde reelle problemstillinger.

I surveyen som denne vignetten er en del av, var det flere innledende spørsmål om temaet risikofylte foreldrekonflikter, samt tre andre vignetter. Vignetten som er bakgrunnen for analysen i denne artikkelen, var den fjerde og siste vignetten i undersøkelsen. Dette kan ha ført til et frafall i antall begrunnelser eller mindre utdypende svar. Informantene visste også hvilke spørsmål de sannsynligvis ville få, og det kan ha påvirket svarene på en annen måte enn for eksempel ved første vignett der spørsmålene var ukjent før de begynte å svare.

Funn

Familierapeutene (n = 114) ble ut fra informasjonen i vignetten først spurt om hvordan de vurderer risikoen for Andreas og Emma sin omsorgssituasjon (se Figur 1). En overvekt av terapeutene, 74 prosent (n = 83), svarte at de vurderte barna til å være i en omsorgssituasjon forbundet med høy eller svært høy risiko. Et mindretall, 25 prosent (n = 28), vurderte at barna var i kategorien lav eller svært lav risiko. Ingen svarte «ingen risiko». 2 % (n = 2) svarte «vet ikke».

Figur 1. Familierapeutenes vurdering av risikoen for Andreas og Emma sin omsorgssituasjon

Begrunnelser for vurderingene

Målsetting med vignetten var å få frem hvilke forhold i saken familierapeutene la til grunn for sin vurdering av risikoen for barna, og de ble derfor spurt om hva som var de viktigste faktorene i saken som begrunnet deres risikovurdering. De aller fleste ($n = 106$) ga en begrunnelse. Basert på gjennomlesing av begrunnelsene er det etablert fem kategorier for å presentere funn fra materialet, og i tabell 1 nedenfor presenteres resultatene for hele utvalget, fordelt på lav (svært lav og lav) og høy (høy og svært høy) risikovurdering.

Tabell. 1. Tema identifisert som kategorier.

Forhold ved barna	omhandler konsekvenser eller forventede negative konsekvenser for barna som en direkte årsak av foreldrenes konflikt
Foreldrenes omsorgskompetanse	omhandler foreldrenes omsorgskompetanse slik som holdninger og handlinger overfor barna gjennom ivaretagelse av barnas grunnleggende behov for mat og klær, grunnleggende behov for trygghet, evne til å prioritere barnas behov ved interessekonflikt mellom barn og voksne

Barnas medvirkning og barneperspektiv	omhandler barnas medvirkning i form av fokus på barna som selvstendige aktører og fremheving av et barneperspektiv gjennom fokus på barnas egne fortellinger i vurderingen og påpeking av fravær av et barneperspektiv hos foreldrene
Delt omsorg	omhandler vurderinger av delt omsorg, konsekvenser av delt omsorg og betingelser for at delt omsorg skal fungere
Konfliktens varighet og nivå	omhandler konfliktens varighet og gradering av konfliktnivået som høyt, moderat og lavt

Konsekvenser for barna

Totalt 52 % (n = 55) av familieterapeutene peker på forventninger om eller faktiske negative følger for barnas helse og utvikling som en direkte konsekvens av foreldrenes konflikt. Blant de 55 er det 47 som vurderte risikoen som høy, og de uttaler at barna utsettes for stress, de får ansvar som barn ikke skal ha, og at de utsettes for trusler, fiendtlighet og lojalitetskonflikt. En terapeut sier følgende: «Det er skadelig for barn å leve i en situasjon hvor det er så stor uttrykt fiendtlighet mot det andre hjemmet» (resp 12). En annen terapeut vektlegger risikoen for at barna føler ansvar for å holde konfliktnivået nede og at barna sannsynligvis vil føle at det er deres skyld at foreldrene er i konflikt. Noen av familieterapeutene gir uttrykk for at de tror barna må kjenne på mye indre stress og angst og at de lever i en konstant beredskap for foreldrenes sinne og krangel. En av familieterapeutene gir uttrykk for dette som at «Det er svært negative overføringer fra de voksne til barna – blant annet i forhold til skyld og skam. Barna blir lojalitetsbærere» (resp 111). Informasjonen om at barna blir utsatt for trusler vektlegges. Noen skiller mellom truslene og gir uttrykk for at de hadde vært mer bekymret dersom de fikk informasjon om at barna rent faktisk ikke får mat enn at det bare er trusler om det. Familieterapeutene uttrykker videre bekymring for at foreldrene bruker barna for å straffe den andre forelderen. Noen av informantene fastslår at de vet at barn som lever i åpne konflikter mellom foreldre og som blir trukket inn i dette, tar skade av det. En informant uttrykker følgende: «Å vokse opp i et klima der foreldre har så liten forståelse for barns behov for et «solid bakkemannskap» er en fare for barns utvikling og skadelig for barn» (resp 26).

Av de familieterapeutene som vurderer risikoen for barnas omsorgssituasjon som lav, ser noe av de samme problemene for barna, men de vurderer det ikke til å være så problematisk. En av terapeutene sier eksempelvis: «Det høres ut som

temaene som blir konfliktfylte ikke er så alvorlige her, selv om det hadde vært ønskelig med et bedre samarbeidsklima» (resp 48). En terapeut sier at barna får det de trenger, men at de er utsatt for foreldrenes konflikt og terapeuten vil jobbe med dette og så eventuelt endre sin vurdering til høy risiko. En annen terapeut peker på utfordringer med å dokumentere det som skjer: «De tingene som beskrives er ting som er uheldige for barn, som i liten grad lar seg dokumentere på en slik måte at de kan interverneres i forhold til, uten at foreldre selv inviterer til det». En informant trekker sin vurdering direkte opp mot meldeplikten til barnevernet: «Det er klart belastende for barn, men i seg selv neppe grunnlag for melding til barnevernet» (resp 70).

Foreldrenes omsorgskompetanse

Halvparten (48 %, n = 51) av familieterapeutene uttaler at vurderinger av foreldrenes holdninger og handlinger overfor barna er relevante. Herunder er uttalelser om ivaretagelse av barnas grunnleggende behov for mat og klær, ivaretagelse av barns grunnleggende behov for trygghet, samt foreldrenes evne til å prioritere barnas behov i interessekonflikten mellom de selv og barna.

I begrunnelsene for vurdering av høy risiko (n = 44) vektlegges at Lene og André er foreldre som trer ut av voksenrollen: «Foreldrene ser seg selv og ikke barna!!!» (resp 1) og «foreldre som devaluerer hverandre, devaluerer barna» (resp 16). Det at barna ikke får lov til å ha egne klær i de to hjemmene, vurderes til at foreldrene har svært liten forståelse for barnas situasjon. I vurderingene blir det lagt vekt på at barnas grunnleggende behov for trygghet, kjærlighet og materielle behov ikke synes å være tilfredsstillende ivaretatt. Flere av informantene bruker begrepet foreldrefiendtlighet og legger vekt på at foreldrene kun ser seg selv og ikke barna, samt at de ikke er opptatt av barnas hverdag og behov. Utsagn som at «Fiendtligheten mellom foreldrene og den tydelige nedvurderingen av den andre forelderens pålegger barna å skille deres to hjemmeverdener fra hverandre» (resp 27) er et eksempel på dette. En informant vektlegger i sin vurdering at foreldrene til tross for hjelp fra familievernkontoret likevel ikke evner å følge opp avtalen og ha en grei kommunikasjon. Av de to foreldrene i vignetten er det mors omsorgskompetanse som blir spesielt trukket frem ved at mor trekker barna inn i bekymringer rundt økonomi. Mor sin atferd overfor barna med trugsmål og straffende atferd vurderes som trusler og blir beskrevet som psykisk vold. Denne typen trusler vurderes som uakseptable.

Som begrunnelse for vurdering av lav risiko (n = 7) uttaler en av informantene at vedkommende skiller mellom trusler fra mor og hva som faktisk skjer. «Det er

bekymringsfullt at mor sier at hun ikke har penger til å gi barna mat, men risikoen ville økt dersom hun faktisk ikke gir dem frokost og matpakke» (resp 29). En annen grunnivelse for vurdering av lav risiko er at informanten tenker det er bra at foreldrene tillater en samarbeidsprosess ved familievernkantoret der en kan ha samtaler med foreldrene.

Noen informanter er mer løsningsorienterte i sine vurderinger og sier de ville ha brukt mye tid på å veilede foreldrene på bakgrunn av deres manglende forståelse, samt snakket med foreldrene om endringer som bør skje på kort og lang sikt. En terapeut uttaler følgende: «Jeg ville sannsynligvis først prøve å jobbe konflikthåndtering med foreldrene og så si noe om hvordan foreldrenes konflikt påvirker barn» (resp 87).

Barns medvirkning og barneperspektiv

Forhold som gjelder barns medvirkning og vektlegging av barneperspektiv nevnes av 41 % (n = 43) av familierapeutene. Sentralt i denne kategorien er utsagn som omhandler barnas fortellinger og opplevelse av egen situasjon, eller påpekning om at barnesamtaler mangler. Når begrepet barneperspektiv blir trukket frem så kan det se ut som om familierapeutene har tolket vignetten noe ulikt ved at noen påpeker foreldrenes manglende barneperspektiv, mens andre uttaler at de i sitt arbeid vil løfte frem barneperspektivet.

Av de som vurderer risikoen som høy (n = 34), vektlegger tre av informantene i sin vurdering barnas alder og deres rett til å bli hørt: «Begge barna er såpass store at det er urimelig at de hverken blir spurt eller hørt i hvordan de opplever sin situasjon» (resp 12). Noen informanter gir uttrykk for at det er bekymringsfullt at barna ikke har blitt spurt om hvordan de opplever sin egen situasjon. En av informantene uttaler følgende: «Uheldig at de ikke blir hørt av foreldrene» (resp 38). Andre vektlegger nettopp utsagnene som barna har gitt og legger til grunn at barna ikke blir hørt og tatt hensyn til og at barnas ønsker og behov virker å være oversett av foreldrene. En av informantene sier det slik: «Her forteller barna sine historier, som viser at foreldrene ikke utøver foreldreomsorgen godt nok» (resp 45). En annen vektlegger at barna gir uttrykk for hvordan de har det selv om de ikke blir hørt: «Barna gir uttrykk for at de blir følelsesmessig påvirket av det som skjer mellom foreldrene (eks. gruer seg til ulike situasjoner)» (resp 93). En av informantene har som begrunnelse for sin vurdering svart at barnesamtalen mangler. En annen har som eneste begrunnelse nettopp lagt vekt på barnas fortelling og opplevelse av sin egen situasjon.

Av de terapeutene som har vurdert risikoen som lav ($n = 9$) finner vi også begrunnelser om manglende samtaler med barna. Følgende utsagn illustrerer dette: «Barna blir ikke spurt om hvordan de har det» (resp 43). En annen terapeut uttaler følgende: «Jeg ville ha bedt om å få snakket med barna for om mulig å høre deres tanker rundt den situasjonen de er i, og sette barnas posisjon på dagsorden» (resp. 4). En av terapeutene har som eneste begrunnelse for vurderingen lagt vekt på følgende: «At barna er hos meg nå betyr ved vårt kontor at foreldrene har gitt tillatelse for dem til å snakke. Det forteller meg at det ligger en vilje til å se, og et godt endringspotensiale» (resp 17). En annen informant ville eventuelt invitert med barna inn til samtale dersom foreldrene samtykker til det.

Delt bosted

I denne kategorien er det utsagn som omhandler delt bosted, vurderinger av delt bosted, konsekvenser av delt bosted og betingelser for at delt bosted skal fungere. Utsagn som gjelder delt bosted som er beskrevet som barnas omsorgssituasjon, blir omtalt av 24 % ($n = 25$) av terapeutene. Av de terapeutene som har begrunnet sin vurdering for høy risiko ($n = 18$), er utsagnene entydige ved at de sier at situasjonen til barna er uheldig med en 50/50-avtale mellom foreldre, noe som stiller store krav til god kommunikasjon og et godt foreldresamarbeid. Utsagnet «Delt omsorg og manglende foreldresamarbeid og høyt konfliktnivå hører ikke sammen» (resp 34) er et eksempel på dette. Noen av informantene har som eneste vurdering oppgitt at risikoen for barna er høy fordi foreldrene har delt bosted og ikke greier å samarbeide. Selv om utsagnene stort sett er entydige når det gjelder vurderingen av delt bosted og situasjonen for barna, så er det likevel en forskjell på hvor høy risikoen for barnas omsorgssituasjon blir vurdert til å være. En av informantene som vurderer risikoen for barnas situasjon til å være svært høy, begrunner dette blant annet med at det er «delt bosted med høy konflikt mellom foreldre» (resp 71). En annen begrunner sin vurdering på følgende måte: «I slike saker mener jeg at det ikke gavner barn at foreldre har en felles foreldremyndighet (delt fast bosted) eller en lik bosituasjon» (resp 26).

Av de terapeutene som har vurdert risikoen som lav ($n = 7$), er det flere av informantene som oppgir tilsvarende begrunnelser for sine vurderinger som de som har svart høy risiko. Disse vurderingene vektlegger også at foreldrene har en samværsavtale som krever et tett samarbeid, at foreldrene er i stor konflikt med hverandre, og at barn som bor på denne delte måten ikke er bra. En av informantene sier at «Dette er barn som lever i spennet mellom foreldre som ikke samarbeider» (resp 70). En annen informant som vurderer risikoen som svært

lav for barna, sier følgende: «Dårlig foreldresamarbeidsklima, men mest sannsynlig god nok omsorg» (resp 108).

Konfliktens varighet og nivå

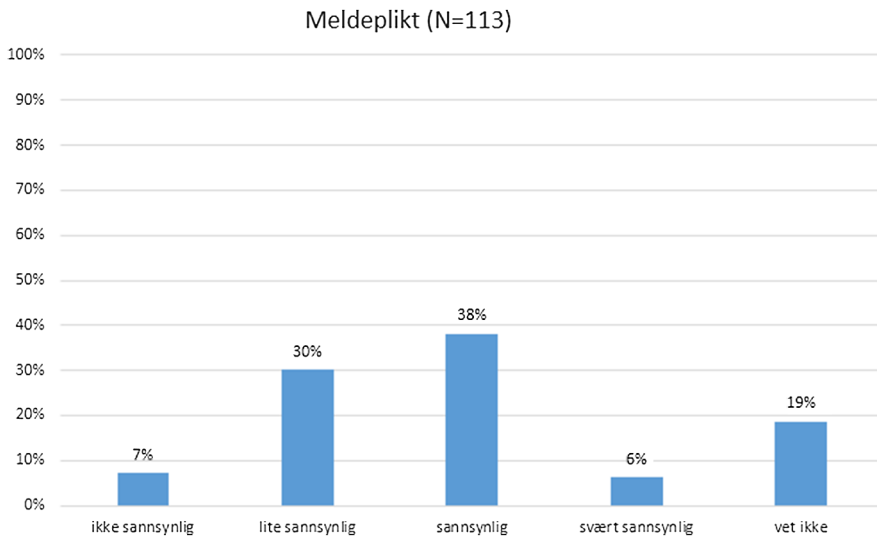
Den femte og siste kategorien omhandler utsagn om selve konflikten, dens varighet og en gradering av konfliktnivået som høyt, moderat og lavt. Disse forholdene blir nevnt av 23,5 % (n = 25) av familieterapeutene. I denne kategorien er det mer variasjon i vurderingene og det er gjennomgående mer utfyllende begrunnelser for vurdering av lav risiko enn høy risiko. De terapeutene som vurderer risikoen som høy (n = 19), begrunner dette med at konflikten nettopp er høy og at den har vært over tid; «Dette har stått på i lang tid og vil medføre store belastninger på barna» (resp 86). Tre av informantene viser spesifikt til at konflikten har vart lenger enn tre år: «det er høg konflikt etter 3 år» (resp 69), mens andre beskriver konflikten som en «typisk høykonflikt» (resp 3).

Av de som har vurdert risikoen som lav (n = 6), er det en terapeut som har som eneste begrunnelse for sin vurdering oppgitt at dette er en foreldrekonflikt av moderat karakter. En annen informant som vurderer risikoen for barna som lav gir i sin begrunnelse uttrykk for at «denne typen oppvekstvilkår er det dessverre alt for mange barn som har, uten at barne- eller familievern klarer å hjelpe dem med det» (resp 24). Det vektlegges at en har mange slike saker og at en må jobbe med å få foreldre til å se og bedre situasjonen og fremme foreldresamarbeid. En annen informant gir uttrykk for at «Virker som det kunne være potensiale for å snakke videre med foreldrene på familievernkontor» (resp 48). En informant som vurderer risikoen for barnas omsorgssituasjon som lav, sier at «Denne saken vil være egnet for å jobbe med på familievernkontoret. En har mange slike saker der en arbeider med å få foreldre til å se, og å bedre situasjonen ved å fremme foreldresamarbeid» (resp 18). Denne typen utsagn kan indikere at informantene relaterer spørsmålet mer overordnet til temaet høykonflikter enn direkte til den beskrevne situasjonen til Andreas og Emma i vignetten. En annen begrunnelse for lav risiko er at dersom samtaler hos familievernkontoret over tid ikke fører til bedring for barna, ville en vurdert risikoen som høyere. Det vises også til at forholdene som blir beskrevet i vignetten, er noe en ofte lykkes med. En annen informant som også vurderer at det er lav risiko for barna, gir samtidig uttrykk for usikkerhet i vurderingen: «Litt usikker om jeg skulle skrive lav eller høy. Slike saker ser vi ofte og her er mye som må jobbes med» (resp 77). En informant begrunner sin vurdering med at vedkommende ønsker å vite mer om *hvordan* konflikten utspiller seg før en kan si noe om bekymringen for barnas omsorgssituasjon.

To av terapeutene vurderer også trolig situasjonen direkte opp mot eventuell meldeplikt til barnevernet: «Det er en belastning for barna å leve i dette over tid, men det er likevel ikke en åpenbar barnevernssak» (resp 92). En annen sier at «dette er en situasjon som er klart belastende for barn, men i seg selv neppe grunnlag for melding til barnevernet» (resp 70).

Vurdering opp mot meldeplikten

Etter at de hadde begrunnet sin vurdering av risiko for barna, ble familieterapeutene spurt om de ville tenkt at de har meldeplikt til barneverntjenesten i saken til Andreas og Emma. Her har 113 familieterapeuter svart (se Figur 2). Det er 44 prosent av familieterapeutene som sier at de ville meldt til barneverntjenesten, mens 37 prosent av familieterapeutene svarer at de sannsynligvis ikke hadde meldt. Nær 19 prosent svarer at de ikke vet om de hadde meldt.

Figur 2. Sannsynligheten for at familieterapeutene hadde tenkt at de har meldeplikt til barneverntjenesten

Interessant er det da å se på familieterapeutenes vurdering av meldeplikt opp mot vurderingen av risiko for barnas omsorgssituasjon. I tabell 2 nedenfor har jeg koblet de som har vurdert risikoen som henholdsvis lav og høy, med vurderingene av om de har meldeplikt.

Tabell. 2. Respondentenes begrunnelser for risikovurdering fordelt på risikonivå. N = 106.

	Begrunnelser, totalt (N = 106) 100 %	(Svært) høy risiko (n = 78) 74 %	(Svært) lav risiko (n = 28) 26 %
Konsekvenser for barna	52 % (n = 55)	60 % (n = 47)	28,6 % (n = 8)
Foreldrenes omsorgskompetanse	48 % (n = 51)	56,4 % (n = 44)	25 % (n = 7)
Barns medvirkning og barneperspektiv	41 % (n = 43)	43,6 % (n = 34)	32,1 % (n = 9)
Delt omsorg	24 % (n = 25)	23,1 % (n = 18)	25 % (n = 7)
Konfliktens varighet og nivå	24 % (n = 25)	24,4 % (n = 19)	21,4 % (n = 6)

Tabell. 3. Krysstabell som viser vurdering av meldeplikt opp mot vurdering av risiko. N = 113.

	Ikke sannsynlig	Lite sannsynlig	Sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke	Total (N = 113) 100%
Lav risiko	5,3 % (n = 6)	18,6 % (n = 21)	0,0 % (n = 0)	0,0 % (n = 0)	0,9 % (n = 1)	24,8 % (n = 28)
Høy risiko	1,8 % (n = 2)	10,6 % (n = 12)	38,0 % (n = 43)	6,2 % (n = 7)	16,8 % (n = 19)	73,5 % (n = 83)
Vet ikke	0,0 % (n = 0)	0,9 % (n = 1)	0,0 % (n = 0)	0,0 % (n = 0)	0,9 % (n = 1)	1,8 % (n = 2)
Total	7,1 % (n = 8)	30,1 % (n = 34)	38,0 % (n = 43)	6,2 % (n = 7)	18,6 % (n = 21)	

I kategorien høy risiko er det 50 familieterapeuter som har vurdert risikoen for barn som høy og som samtidig svarer at det er sannsynlig eller svært sannsynlig at de ville tenkt at de har meldeplikt i denne saken. 19 familieterapeuter svarer at

de ikke vet om de ville tenkt at de har meldeplikt. Videre er det 14 terapeuter av de som har svart høy risiko, som har svart at det ikke er sannsynlig eller lite sannsynlig at de ville tenkt at meldeplikten utløses i denne saken.

I kategorien lav risiko er det 27 familierapeuter som har svart at det er lite sannsynlig eller ikke sannsynlig at de ville tenkt at de har meldeplikt. En har svart «vet ikke».

Diskusjon

Funnene fra denne studien viser at det er ulike forhold som vektlegges av familierapeutene ved vurderingen av Andreas og Emma sin omsorgssituasjon. Selv om 74 % av familierapeutene vurderer risikoen for barnas omsorgssituasjon som høy, så viser analysen av begrunnelsene at likelydende begrunnelser blir vurdert til ulikt nivå av risiko og det er variasjon i tilbøyeligheten til å melde en bekymring til barnevernet. Det er ved disse vurderingene vi står ved interessante problemstillinger når det gjelder faglig begrunnede vurderinger og beslutninger jf. Dagliesh sin modell GADM (Bauman et al., 2014).

Spørsmålet terapeutene fikk i denne studien, har et klart fokus på Andreas og Emma sin situasjon, og det gjenspeiles også i utsagn som omhandler barna. Mest fremtredende når informantene uttrykker seg om forhold som gjelder barna, er hvordan foreldrenes konflikt er til skade for dem. Flere av familierapeutene som vurderer at det er høy risiko for barnas omsorgssituasjon, påpeker at det er skadelig for barn å leve i en situasjon der det er uttrykt stor fiendtlighet. Ingen nevner beskyttende faktorer eller at de ville ha kartlagt dette i sine begrunnelser. Dette kan skyldes spørsmålet de ble stilt ved at de ble bedt om å vurdere risiko og ikke beskyttende faktorer.

I tabell 2 ser vi at det er ulike vurderinger av barnas situasjon, både opp mot vurdering av risiko og vurdering av meldeplikt. Skjønnsvurderingene av de individuelle tilpasningene blir særlig fremtredende her jf. Molander, Grimen og Eriksen (2012); Molander (2013). Vi ser av bakgrunnsvariablene i denne studien at familierapeutene har høy kompetanse, lang praksiserfaring og at gjennomsnittstiden en har arbeidet i tjenesten er forholdsvis høy. I henhold til § 10 i Lov om familievernkontorer skal fagpersonell i sitt arbeid være oppmerksomme på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenesten. Det er et relativ høyt antall familierapeuter som ikke vet om de hadde vurdert at de har meldeplikt i møte med Andreas og Emma, selv om risikoen for barnas omsorgssituasjon vurderes som høy. Det er ikke mulig å si sikkert hva dette er uttrykk for, men det kan skyldes en opplevelse av høykonflikter mellom foreldre som vanskelig å vurdere pga.

kompleksitet jf. Gulbrandsen (2013), og at begrunnelser for skjønnsvurderinger i møte med det enkelte barn og familie er utfordrende. Som nevnt under begrensninger i metodedelen, så kan vi selvsagt ikke med sikkerhet si at informantenes svar i en vignettstudie reflekterer de vurderingene de ville gjort i praksis, men et sentralt spørsmål er uansett om og i så fall hvordan spenningen mellom barns behov for en trygg omsorgssituasjon kontra konfliktnivået mellom foreldre påvirker familieterapeutene sine vurderinger og beslutninger.

Et viktig spørsmål i et barndomsperspektiv er hvor lenge en vurderer at en høykonflikt mellom foreldre kan pågå. I dette ligger vurderinger av nivå, varighet, enkeltfaktorer og helhet (Nordhelle, 2016). I situasjonsbeskrivelsen fikk familieterapeutene innledningsvis oppgitt at de over tid har arbeidet med familien og at foreldrene til Andreas og Emma ble skilt for tre år siden. Flere av informantene anvender uttrykket «foreldrekonflikt over tid». Vurderinger som gjøres av barn som blir værende i høykonflikt, og vurderinger som gjøres av at nettopp dette barnet ikke kan bli værende i en omsorgssituasjon preget av høykonflikt, er interessant. En overvekt av de som vurderer risikoen som lav i denne studien, begrunner det med at en vil forsøke samtaler med foreldrene for å fremme samarbeid, eller samtaler med barna for å fremme deres perspektiv. Et sentralt spørsmål er hvor lenge dette arbeidet skal foregå sett opp mot hensynet til å ivareta barns behov for riktig hjelp til rett tid.

Rød (2010) viser til at foreldres rett til kontakt med sine barn versus barns rett til ivaretagelse og utviklingsstøtte har sin basis i to ulike rasjonaliteter. Dette er i samsvar med Fluke, Tyler, Hollinshead og Maher (2016) som hevder at det er en falsk dikotomi mellom barns sikkerhet og bevaring av en familie. I møte med barn der foreldre har delt bosted og det er høy grad av konflikt, kan utøving av skjønn fremstå som ekstra utfordrende. I disse situasjonene kan det diskuteres hvorvidt delt bosted er en ordning for barna eller foreldrene. Studier viser at barn kan trives godt med delt bosted dersom foreldrene samarbeider godt, ordningene er smidige og tilpasset barnas ønsker. Barn er lojale mot sine foreldre, de synes det er rettferdig at foreldrene får like mye tid med barna sine og de vil ikke velge den ene forelder foran den andre (Haugen, 2010; Lidèn & Kitterød, 2019). Sentralt i disse skjønnsvurderingene er hvilke forhold som vektlegges i møte med det enkelte unike barn og familie.

Avsluttende kommentarer og videre forskning

Denne studien viser at hvilke forhold familieterapeutene vektlegger i sine vurderinger er sammenfallende, men at begrunnelsene for vurderingene, vurderingene av høy og

lav risiko, samt vurderingen av om en har meldeplikt til barnevernet varierer. Det overordnede bildet synes å være at vurderingen av høy og lav risiko i størst grad vektlegges av konsekvenser for barna, foreldrenes omsorgskompetanse og i noe grad barneperspektivet. Vektleggingen av delt bosted samt konfliktens varighet og nivå ser ikke ut til å ha samme entydige innvirkning på vurderingen av risikonivå. Både familievernkontor og barneverntjenester har som formål å fremme barnets beste, men det kan tenkes at barnets beste vurderes ulikt med utgangspunkt i ulike lovverk og ulikt mandat. I videre forskning er det interessant å be barnevernsarbeidere vurdere samme vignett og undersøke deres vurderinger innenfor sitt mandat for å belyse skjønnsvurderinger i skjæringspunktet mellom familievern og barnevern.

Litteratur

- Amato, P.R. (2001). Children of divorce in in the 1990s: An update of the Amato and Keith (1991) meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 15(3), 355–370.
- Andershed, A.-K. & Andershed, H. (2015). Improving evidence-based social work practice with youths exhibiting conduct problems through structured assessment. *European Journal of Social Work*, 1–14. DOI: <https://doi.org/10.1080/13691457.2015.1043242>
- Atzmüller, C. & Steiner, P.M. (2010). Experimental vignette studies in survey research. *Methodology*.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2013). *Forholdet mellom barnevernloven og barneloven. Barneverntjenestens rolle der foreldrenes konflikter går ut over barnets omsorgssituasjon* (Q-1211B).
- Barnevernsloven (1992). *Lov om barnevernstjenester* (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Bauman, D.J., Fluke, J.D., Dalglish, L. & Kern, H. (2014). The decision-making ecology. I A. Shlonsky & R. Benbenishty (red.), *From evidence to outcomes in child welfare. An International Reader*. Oxford University Press.
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Collin-Hansen, R. (2013). Barnevernslederen– forvalter, nettverksbygger og portvokter. I E. Marthinsen & W. Lichtwarck (red.), *Det nye barnevernet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dagliessh, L.I. (2003). Risk, needs and consequences. In M.C. Calder (red.), *Assessments in child care: A comprehensive guide to frameworks and their use*. (s. 86–99). Dorset, UK: Russel House.
- Dworkin, R. (1977). *Taking Rights Seriously*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Ekeland, T.-J. (2014). *Konflikt og konfliktforståelse: for helse- og sosialarbeidere* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Ekeland, T.-J. & Myklebust, V. (1996). *Foreldremekling: meklarperspektivet*. Volda: Møreforskning
- Familievernkontorloven (1998). *Lov om familievernkontorer* (LOV-1997-06-19-62). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-19-62>

- Finch, J. (1987). The vignette technique in survey research. *Sociology*, 21(1), 105–114.
- Fluke, J.D., Corwin, T.W., Hollinshead, D.M. & Maher, E.J. (2016). Family preservation or child safety? Associations between child welfare workers' experience, position, and perspectives. *Children and Youth Services Review*, 69, 210–218. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.chilyouth.2016.08.012>
- Freidson, E. (2001). *Professionalism: the third logic*. Polity Press: Cambridge.
- Grych, J.H. (2005). Interparental conflict as risk factor for child maladjustment. *Family Court Review*, 43, 22–37.
- Gulbrandsen, W. & Tjersland, O.A. (2017). Forskningen på obligatorisk mekling ved samlivsbrudd: et fremoverrettet tilbakeblikk. *Fokus på familien*, 45(1), 6–26. DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2017-01-02>
- Gulbrandsen, W. (2013) Foreldrekonflikter etter samlivsbrudd: En analyse av samspill og kilder til det fastlåste. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 50(6), 538–551.
- Haugen, G.M.D. (2010). Children's Perspectives on Everyday Experiences of Shared Residence: Time, Emotions and Agency Dilemmas. *Children & Society*, 24(2), 112–122.
- Helland, M.S. & Borren, I. (2015). *Foreldrekonflikt; identifisering av konfliktnivåer, sentrale kjennetegn og risikofaktorer hos høykonfliktpar* (Vol. 3). Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt.
- Jevne, K.S. & Ulvik, O.S. (2012). Grensearbeid: Barnevernets møte med foreldrekonfliktsaker. *Fontene forskning*, 2(2), 18–32.
- King, G., Keohane, R.O. & Verba, S. (1994). *Designing social inquiry: Scientific inference in qualitative research*. UK: Princeton University Press.
- Lidén, H. & Kitterød, R.H. (2019). Delt bosted: Barns perspektiver og utfyllende kunnskap. Institutt for samfunnsforskning,. Rapport nr. 4. Oslo.
- Lipsky, M. (2010). *Street-level bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services*. 30th Anniversary Expanded Edition. New York: The Russel Sage Foundation.
- Molander, A., Grimen, H. & Eriksen, E.O. (2012). Professional Discretion and Accountability in the Welfare State. *Journal of Applied Philosophy*, 29(3).
- Molander, A. (2013). Profesjonelt skjønn i velferdsstaten: mekansimer for ansvarliggjøring. I A. Molander & J.C. Smeby (red.), *Profesjonsstudier II*. Universitetsforlaget: Oslo.
- Moxnes, K. (2003). *Skånsomme skilsmisser- med barnet i fokus*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Nilsen, W., Skipstein, A. & Gustavson, K. (2012). *Foreldrekonflikt, samlivsbrudd og mekling. Konsekvenser for barn og unge*. Folkehelseinstituttet, Rapport 2/12. Oslo.
- Nordhelle, G. (2016). *Høykonflikt. Utvidet forståelse og håndtering via mekling*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Oxford Research. (2016). *Domstolsbehandlingen av foreldretvister*. Rapport fra Oxford Research i samarbeid med Proba Samfunnsanalyse. Kristiansand: Oxford Research. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/abeffa225ffb4eb29a57d5bdac67d5a9/kartlegging-domstolsbehandlingen-av-foreldretvister-oxford-research-2016-.pdf>
- Rød, P.A., Iversen, A.C. & Underlid, K. (2012). The child welfare services' assessments in custody cases that involve minors. *European Journal of Social Work*, 1–19.

- Rød, P.A. (2010). Konfliktfylt barnefordeling- arena for barneveret? *Fokus på Familien*, 39(2), 92–114. Oslo: Universitetsforlaget.
- Saini, M., Black, T., Lwin, K., Marshall, A., Fallon, B. & Goodman, D. (2012). Child protection workers' experiences of working with high-conflict separating families. *Children and Youth Services Review*, 34(7), 1309–1316.
- Statistisk sentralbyrå (2018). *Familievern*. Hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/famvern/aar> (Publisert 3. oktober 2018).
- Taylor, B.J. (2006). Factorial Surveys: Using Vignettes to Study Professional Judgement1. *The British Journal of Social Work*, 36(7), 1187–1207.
- Viblemo, T.E., Tobro, M., Knutsen, V.S. & Olsen, L.O. (2016). *Domstolsbehandling av foreldretvistsaker. Rapport fra Oxford Research i samarbeid med Proba Samfunnsanalyse*. Kristiansand: Oxford Research.
- Zacka, B. (2017). *When the state meets the street. Public Service and Moral Agency*. The Belknap Press of Harvard University Press.
- Ådnes, M. D., Haugen, G. M., Jensberg, H., Lossius Husum, T. & Rantalaiho, M. (2011). Hva karakteriserer vanskelige saker i foreldremekling, og er meklingsordningen godt nok tilpasset? Resultater fra evaluering av mekling etter ekteskapslov og barnelov. *Fokus på familien*, 40(02), 86–115.